

Dyslexieprotocol

MT	goedgekeurd op 3 oktober 2017
(P)MR	ingestemd op 1 november 2017
College van Bestuur	formeel vastgesteld 6 november 2017

Versie: 3 oktober 2017
Auteur: W. Roefs
Looptijd: Onbepaald
Loopt af op: Onbepaald

Dyslexieprotocol Dongemond college

1. Leerlingen die dyslectisch zijn en van wie een officiële dyslexieverklaring aan school is verstrekt, krijgen de volgende faciliteiten:
 - Aangepaste beoordeling van de spelling.
 - Extra tijd bij toetsen (20%). Deze kan op verschillende manieren gegeven worden:
 - De leerling mag na de les (in de pauze of het eind van de dag) 10 minuten langer doorwerken.
 - De toets duurt 40 minuten. De rest van de leerlingen legt hun vel op de hoek van de tafel. De dyslectische leerlingen mogen nog 8 minuten doorwerken.
 - Er wordt van te voren aangegeven welke opgaven de leerlingen met dyslexie niet hoeven te maken (20% van de opgaven).
 - Geen cijfer voor technisch lezen, tenzij de leerling de tekst heeft kunnen voorbereiden.

Deze faciliteiten staan aangegeven op de dyslexiepas: (zie bijlage voor deze afspraken en aanbevelingen).

Sommige leerlingen komen in aanmerking voor meerdere faciliteiten. De noodzaak hiervoor moet terug te vinden zijn in een orthopedagogisch rapport, behorende bij de eerder genoemde dyslexieverklaring.

Dit zijn de volgende faciliteiten (voor alle faciliteiten geldt dat de school uiteindelijk bepaalt welke faciliteiten noodzakelijk zijn en kunnen worden ingezet):

- Incidentele mondelinge herkansing of toetsing in overleg met de docent.
- Vergroot lettertype. Toetsen worden standaard in Arial/Verdana 12 aangeboden.
- Gebruik eigen laptop.
- Gebruik audio-ondersteuning volgens het aanbod van het Dongemond college.
- In zéér uitzonderlijke gevallen kan de school dispensatie voor een tweede moderne vreemde taal verlenen.

Dit kan alleen wanneer het behalen van het diploma in gevaar komt als gevolg van een extreme vorm van dyslexie. Het verlenen van de dispensatie gebeurt op directieniveau op basis van informatie die door de talendocenten aan de teamleider verstrekt wordt en conform de mogelijkheden die voor dat onderwijstype wettelijk gelden.

2. Leerlingen die op onze school in leerjaar 1 instromen met een dyslexieverklaring op onderkennend niveau hebben in dit leerjaar recht op de reguliere faciliteiten voor dyslectische leerlingen. Bij de start van leerjaar 2 moet er een erkende dyslexieverklaring aanwezig zijn om nog langer van die faciliteiten gebruik te mogen maken.
3. In het eerste jaar worden leerlingen met dyslexie en met een vermoeden van dyslexie (laagste 10% van de screening op het gebied van lezen en spellen) in de taal/spellinggroep geplaatst. Mochten er in de loop van het jaar andere leerlingen zijn bij wie een vermoeden is van dyslexie, dan worden deze door de mentor aangemeld bij de rt'er met een onderbouwing door de talendocenten. De orthopedagoog doet een verder onderzoek met deze leerlingen in de derde periode. Zo nodig volgt daarna advies voor de juiste zorg.
4. Voor leerlingen in de hogere jaren geldt dat er slechts één maal tijdens de schoolloopbaan gescreend wordt op dyslexie. Leerlingen die in de eerste klas in de taal/spellinggroep hebben gezeten, worden dus niet meer gescreend.

5. Leerlingen met een dyslexieverklaring kunnen op school met TextAid¹ werken. Deze ondersteuning is bedoeld voor leerlingen die hier structureel gebruik van maken. De leerlingen ontvangen een inlogcode voor het TextAid programma via de school, ze kunnen het programma met deze inlogcode ook thuis gebruiken. De dyslectische leerlingen melden hun verzoek om van TextAid gebruik te maken bij de rt'er. Die bepaalt of en voor welke vakken de leerling gebaat is bij het gebruik van TextAid.
De mogelijkheid om TextAid te gebruiken kan wijzigen tijdens de schoolloopbaan. Dit wordt jaarlijks bepaald door de rt'er.
De leerling moet bij gebruik van de faciliteiten van het studiehuis zelf een actieve rol spelen en is medeverantwoordelijk voor het tijdig kunnen maken van eventuele toetsen.
Leerlingen met enkel de diagnose dysorthografie kunnen geen gebruik maken van het programma TextAid.
6. De dyslexieverklaringen en orthopedagogische rapporten worden ingeleverd bij de leerlingbegeleider/zorgcoördinator. De rt'er ontvangt een kopie van het rapport. De rt'er wijzigt in Magister het kenmerk van deze leerling, op deze manier wordt de mentor op de hoogte gesteld. De rt'er voegt de documenten toe aan de dossiers van de betreffende leerlingen. De mentor geeft de relevante informatie door aan de betreffende docenten. De rapporten worden gebruikt bij het verlenen van faciliteiten en voor eventuele verdere hulpvragen.
7. Het orthopedagogisch rapport kan, in overleg, op school worden besproken met de rt'er.
8. De school biedt de mogelijkheid om tijdens de flow les of de KWT-uren in de brugklas begeleiding taal/spelling te volgen. Deze lessen zijn toegankelijk voor leerlingen die een dyslexieverklaring hebben, of bij wie een vermoeden bestaat van dyslexie.
9. In de hogere leerjaren is er geen structurele begeleiding taal/spelling meer. Op advies van talentdocenten kan de leerling doorverwezen worden naar de rt'er dyslexiecoach. De rt'er dyslexiecoach bepaalt of, hoelang en waarvoor tijdelijke ondersteuning aangeboden wordt.
10. De school gaat ervan uit dat leerlingen met een ernstig taal/spellingsprobleem ook buiten de school RT krijgen.

¹ TextAid is een programma dat geschreven teksten in alle talen omzet naar gesproken taal.

Tips voor ouders:

- Om de juiste zorg te kunnen bieden en te kunnen garanderen dat uw zoon/dochter voor alle faciliteiten in aanmerking komt, is het noodzakelijk dat de school naast de dyslexieverklaring ook de beschikking heeft over het *orthopedagogisch rapport*.
- Daarnaast is het van belang dat we uw *toestemming* krijgen om enkele belangrijke zaken uit het rapport in het *leerlingvolgsysteem en Magister* op te nemen. Dit in verband met de vertrouwelijkheid van de informatie uit het rapport. Het is noodzakelijk dat uw zoon/dochter ook in de thuissituatie extra tijd besteedt aan taal/spelling
- Het is mogelijk dat de ziektekostenverzekering een daisy-speler vergoedt (voor gebruik van gesproken boeken of teksten). De volgende link geeft precies aan hoe u dit moet aanvragen: www.lexima.nl/artikelen/dyslexie/vergoeding-daisy. Op school wordt deze faciliteit alleen gebruikt bij het Centraal Examen van VMBO GT, Havo en Vwo.
- De boeken die u nodig hebt voor de daisy-speler kunt u bestellen bij Dedicon (www.dedicon.nl). Deze boeken worden (zolang dit wettelijk zo bepaald is) - net als de reguliere boeken- vergoed door de school.

U kunt de originele rekening indienen op school:

Dongemond college
T.a.v. de crediteurenadministratie
Postbus 124
4940 AC RAAMSDONKSVEER

1 Afspraken en aanbevelingen i.v.m. dyslexieprotocol op Dongemond college.

1.1 Afspraken (per individuele leerling aangegeven op dyslexiepas)

1. Er wordt bij de talen maximaal 1 punt afgetrokken voor spellingsfouten. Dit geldt voor alle schriftelijke opdrachten en toetsen.
2. Fouten in regelspelling worden wel als fout meegerekend.
3. Buiten de talen telt men spellingsfouten in het geheel niet mee.
4. Docenten zien erop toe dat dyslectische leerlingen voldoende tijd krijgen bij schriftelijke toetsen. De leerling heeft wettelijk recht op 20% tijdsverlenging. De leerling kan 10 minuten extra doorwerken of de docent maakt een toets van 40 minuten: de dyslectische leerlingen kunnen dan nog 8 minuten doorwerken, terwijl de rest van de klas het proefwerk terzijde heeft gelegd.
5. Dyslectische leerlingen krijgen geen cijfer voor technisch (hardop) lezen, tenzij ze de tekst kunnen voorbereiden.

Deze afspraken maken deel uit van het schoolbeleid en collega's dienen zich hier dus aan te houden.

Behalve deze bindende afspraken is er een groot aantal aanbevelingen te doen, zowel voor de docenten als voor de leerlingen. Eenieder kan daar al naar gelang de mogelijkheden en omstandigheden gebruik van maken.

1.2 Aanbevelingen

1. Geef extra mondelingen beurten, desnoods direct na het einde van de les, als de andere leerlingen weg zijn.
2. Meerkeuzevragen zijn voor dyslectische leerlingen extra problematisch. Het cijfer zegt vaak meer over het lezen van de leerling dan over de getoetste kennis.
3. Bied proefwerken -en als het kan ook overhoringen- op papier aan. Al was het maar vanwege de duidelijkheid en de tijdwinst. Gebruik hierbij het lettertype: Arial/Verdana/Calibri 12 punts.
4. Werk overzichtelijk op het bord of gebruik een duidelijke lay-out.
5. Gebruik geen versie in kleine lettertjes voor de dyslectische leerlingen.
6. Zie erop toe dat dyslectische leerlingen van hun schrift geen warboel maken. Laat hen eventueel oefeningen opnieuw maken.
7. Controleer of de leerling die daar recht op heeft ook daadwerkelijk gebruik maakt van het extra materiaal.
8. Het aandacht voor structuur en regels.
9. Hecht waarde aan wat dyslectische leerlingen goed kunnen, complimenteer hen en moedig hen aan.
10. Beoordeel interindividuele vorderingen en niet alleen op het absolute aantal fouten.
11. Een bepaalde groep dyslectici kan zich moeilijk uitdrukken. Laat hen daarom korte zinnen gebruiken.
12. Veel processen zijn bij alle leerlingen geautomatiseerd, bijvoorbeeld lezen en schrijven. Bij Dyslectische leerlingen is er duidelijk sprake van vertraagdheid. Houd daar rekening mee.
13. Iedereen begrijpt dat het niet echt motiverend is een aantal vakken te hebben die weinig goede resultaten opleveren. Toon begrip.
14. Laat leerlingen hun fouten altijd verbeteren door het hele woord opnieuw te schrijven.
15. In de begeleiding les leren deze leerlingen woorden te problematiseren. Ze moeten met een stift zo nauwkeurig mogelijk aangeven waar ze in een woord fouten verwachten of niet zeker

zijn van hun zaak. Ze kunnen het probleem vaak oplossen door vergelijking met andere woorden die ze beter kennen.

16. Dyslexie is een taalstoornis. Deze kan ook gevolgen hebben voor de grammatica. Dyslectische leerlingen kunnen grammaticale regels wel leren en toepassen, maar hebben vaak problemen met de functionele herkenning. Wanneer pas je een regel toe?
17. Bepaalde geheugenfuncties zijn bij dyslectici zwak. Ze hebben herhaling nodig.
18. Controleer hoe een leerling memoriseert. Wellicht zijn er alternatieve manieren aan te geven.
19. Een groep dyslectici heeft bijvoorbeeld problemen met topografie. Het is zinvol om ze de topografiekaart die ze moeten leren over te laten nemen op een aantal sheets. Door op elke sheet een deel van de visuele informatie te zetten, kan de leerling het geheugenwerk opbouwen door steeds meer sheets over elkaar heen te leggen.

1.3 Verantwoordelijkheden van de leerling (ook aangegeven op dyslexiepas)

- Je hebt recht op een aantal zaken in verband met je dyslexie, maar je hebt ook verantwoordelijkheden. Van jou wordt op een aantal terreinen extra inzet verwacht.
- Let goed op in de les.
- Schrijf het huiswerk goed op en plan je werk goed.
- Zorg voor goede aantekeningen. Maak eventueel kopieën van een medeleerling.
- Vraag aan de docent om werkboeken te controleren en fouten te verbeteren.
- Werk iedere dag, werk vooruit, maar niet te lang.
- Gebruik software om woordjes te leren, maar blijf ook schrijven.
- Lees een tekst opnieuw als je niet weet wat er staat.
- Maak aantekeningen en schema's tijdens het huiswerk.
- Maak kopieën van de leerstof uit je leerboeken. Op de kopieën kun je tijdens het leren met bijvoorbeeld een markeerstift belangrijke zaken aanstrepen.
- Vraag om extra tijd voor het voorbereiden van een leesbeurt of voor mondelingen overhoringen.
- Probeer pluspunten te halen voor de vakken waar je goed in bent.
- Bij misbruik van de laptop, computer etc. vervalt het recht op gebruik van de bijbehorende faciliteiten.

2 Spraakondersteuning

Spraakondersteuning d.m.v. TextAid op het Dongemond college op de locaties Made en VMBO Raamsdonksveer schooljaar 2018-2019.

2.1 Afspraken

1. Leerlingen met dyslexie én alle leerlingen die door de ondersteuning coördinator worden aangedragen hebben recht op TextAid.
2. Het schooljaar kent twee periodes. Per periode kan een leerling een keuze maken m.b.t. TextAi-gebruik.
3. De keuze kan per vak gedifferentieerd worden. Alle vakken op wiskunde na zijn daarin te kiezen.
4. Deze keuze kan een leerling enkel via de inschrijflijst in de eigen Magister kenbaar maken. Het zal per mail aan ouders én leerlingen gemeld worden wanneer de inschrijving opent en sluit.
5. Leerlingen die aangeven gebruik te gaan maken van TextAid, zijn verplicht de startcursus van TextAid op school te volgen.
6. Leerlingen die aangeven gebruik te gaan maken van TextAid, zijn verplicht daar een hele periode gebruikt van te maken.

2.2 Leerling komt afspraak niet na

Docenten moeten direct bij de dyslexiecoaches melden als een leerling geen gebruik maakt van TextAid bij een toets, ondanks dat hij/zij dat wel heeft aangegeven aan het begin van de periode.

De dyslexiecoach neemt daarop contact op met de ouder(s).

- Met goedkeuring van de ouders(s) stopt de leerling met TextAid voor een bepaald vak/alle vakken. Deze keuze geldt voor de rest van het schooljaar.
- De leerling geeft aan door te willen gaan met TextAid

Als er 3x contact met ouders is geweest omtrent het niet nakomen van de TextAid-afpraak, vervalt de faciliteit op spraakondersteuning bij de eerst volgende keer dat de leerling de afspraak niet nakomt. Dit geldt voor de rest van het schooljaar.

2.3 Docent komt afspraak niet na

De leerling of diens ouders melden het direct bij de dyslexiecoaches als de leerling geen gebruik heeft kunnen maken van TextAid bij toetsen ondanks dat hij/zij dat wel heeft aangegeven aan het begin van de periode.

De dyslexiecoach neemt daarop contact op met de betreffende docent.

3 Werkwijze

3.1 Aanvragen spraakondersteuning

- Aan het begin van het schooljaar krijgen de ouders van alle leerlingen met recht op spraakondersteuning een mail met daarin de werkwijze omtrent TextAid.
- Komend schooljaar is opgedeeld in 2 periodes.
Een leerling kan per periode zijn TextAid-gebruik wijzigen.

Leerjaar 1,2, 3 en 4

Periode 1	20 augustus 2018 – 20 januari 2019
Periode 2	21 januari 2019 – 28 juni 2019

- **Leerlingen uit klas 1 met recht op spraakondersteuning** krijgen in de eerste weken van het nieuwe schooljaar uitleg over het programma TextAid en hoe dat op het Dongemond college ingezet wordt. Na deze uitleg krijgen ze een mail dat ze in de eigen Magister via de inschrijflijst kunnen aangeven voor welke vakken ze TextAid gaan inzetten in periode 1.
- **Leerlingen uit klas 2, 3, én 4 met recht op spraakondersteuning** krijgen in de eerste week van het schooljaar een mail dat ze in de eigen Magister via de inschrijflijst kunnen aangegeven voor welke vakken ze TextAid gaan inzetten in periode 1.
- Na sluiting van de inschrijflijst is het niet meer mogelijk om wijzigingen aan te geven.
- Alleen de leerlingen die in de periode voorafgaand aan een proefwerkweek of SE-week gebruik hebben gemaakt van TextAid bij bepaalde vakken kunnen bij deze vakken ook tijdens deze aansluitende proefwerkweken en/of SE-weken gebruik maken van TextAid.
- Aan het einde van periode 1 krijgen de ouders van alle leerlingen met recht op spraakondersteuning én de leerlingen met recht op spraakondersteuning een mailtje om hen erop te attenderen dat er wijzigingen aangebracht kunnen worden in de inzet van spraakondersteuning.
- De inschrijflijst in Magister zal voor een bepaalde tijd weer opengesteld worden.
- Na sluiting van de inschrijflijst zal het wederom niet meer mogelijk zijn om wijzigingen door te geven.

3.2 Gebruik van spraakondersteuning bij toetsen

- Als een leerling heeft aangegeven gebruik te maken van TextAid voor een bepaald vak, dan moet hij/zij vooraf aan de toets een laptop ophalen in de mediatheek.
- In de klas krijgt de leerling ook de reguliere papieren toets.
- De leerling downloadt de digitale toets vanaf de interne K:\ -schijf in de toetsmodus van het programma TextAid.
- Indien een toets wordt gemaakt in de thuismodus van TextAid wordt dit gezien als spieken en zullen de consequenties inherent daaraan zijn.
- De K:\ -schijf is voor leerlingen enkel benaderbaar via een TextAid-laptop.
- De leerling maakt de toets op papier en kan naar eigen inzicht tekst laten voorlezen d.m.v. het programma TextAid.
- Aan het einde van de les brengt de leerling de laptop terug naar de mediatheek.

3.3 Gebruik van spraakondersteuning thuis.

Leerlingen kunnen schoolboeken thuis ook voorgelezen krijgen via TextAid. Leerlingen hebben daartoe reeds eerder de inloggegevens van ontvangen. Mocht de leerling deze niet meer hebben, dan kan hij/zij contact opnemen met de dyslexiecoach.

De schoolboeken kunnen leerlingen digitaal downloaden vanaf de interne X:\ -schijf. Deze schijf is voor leerlingen enkel benaderbaar via de vaste computers in de mediatheek.